

Geachte beleidsmakers

Ouders en leerkrachten worden opnieuw geconfronteerd met een nieuwe bezuinigingsronde voor de kunstvakken. Ik vraag mij inmiddels echt af of wel begrepen wordt wat kunstvakken het onderwijs te bieden hebben. Heeft u wel onderzocht wat de meerwaarde van CKV en kunstvakken is voor de leerlingen?

Het lijkt nodig om het nog maar eens op een rijtje te zetten:

Onderwijs moet meer zijn dan vlot leren rekenen en lezen. Wij zijn talige wezens, aandacht voor verbale vaardigheden en tekstbegrip is belangrijk, maar de ontwikkeling van intelligentie en denkvermogen is complexer. Examens zijn (ook bij CKV) vooral gericht op verbale vaardigheden, kinderen met talent voor taal hebben het makkelijker. Maar taalvaardigheid alleen zegt lang niet alles over de intelligentie van een leerling, of over of zijn/haar interesses of leergierigheid. Goede toetsresultaten bij Nederlands, Geschiedenis, Wiskunde of Engels zijn betrouwbare parameters, als indicatie voor de kans op uiteindelijk succes en voldoening in het leven.

The meaning of life is to give life a meaning..

Een belangrijk aandachtspunt bij het examenvak CKV zijn de reflectieve vaardigheden. Leerlingen worden uitgedaagd tot reflectie en zelfevaluatie, om na te denken over zichzelf, over provocerende stellingen als: "mensen die moderne kunst of klassieke muziek saai vinden, zijn zelf saai". CKV docenten vragen leerlingen om niet in het eerste oordeel te blijven hangen, maar een ☐ stap terug te doen. Zij leren kijken ('waar' nemen), analyseren, worden uitgedaagd om een genuanceerd oordeel te vormen. Het ontbreekt in CKV-lessen niet aan verdieping. Onderzoek naar sociaal-economische, maar ook persoonlijke achtergronden van bijvoorbeeld een kunstenaar, leert hen vooral dat wanneer je je beter kunnen inleven in anderen, je begrip groeit. Zij maken zich zo de (innerlijke) rijkdom van anderen eigen en leren -alweer- genuanceerder oordelen.

Consequentie van het voorstel van mevrouw Bijsterveld zal zijn dat ook de andere kunstvakken in de marge verdwijnen. Wanneer het Nederlandse onderwijs nog slechts één keuzevak aanbiedt, worden de examenvakken Tekenen, Muziek, Drama en Dans voor veel leerlingen onbereikbaar. Terwijl je bij een kunstvak niet alleen specifieke technieken kunt leren, bijvoorbeeld hoe je iets kunt vormgeven, hoe je verf mengt of een compositie opbouwt, maar ook bijzondere mentale vaardigheden ontwikkelt die geen enkel ander vak op school benadrukt. Reflectie, zelfkritiek, de bereidheid ontwikkelen om te experimenteren en te leren van fouten. Bij welk ander vak worden deze essentiële vaardigheden getoetst?

Tijdens werkbesprekingen worden leerlingen uitgedaagd om kritisch na te denken: Is dit je beste oplossing...? Laat je op deze manier het beste zien wat je wilt vertellen...? Is dit wat je van plan was...? Kan het beter...? Wat is je volgende stap? Ook in groeps gesprekken leren ze om elkaars werk te evalueren. Elliot Eisner constateerde al dat *Making such judgments "in the absence of rule" is a highly sophisticated mental endeavor*. Dergelijke gesprekken gaan niet alleen over zeggingskracht, maar vooral over inzicht en keuzes. In dit proces moet de leerling echt diep nadenken en navoelen.

Leerlingen hebben de kunstenvakken hard nodig, want naast een kennismaking met de rijkdom van culturen en esthetische waarden (met zoveel prachtige, inspirerende uitbeeldingen van inzicht, van verbeeldingskracht, ontdekkingen en denkwijzen) doorlopen ze zelf ook andere -waardevolle- denk- en oordeelsprocessen. Bij welke vakken kunnen leerlingen de flow (moeiteloze productiviteit) van Mihaly Csikszentmihalyi ervaren? Bij de kunstvakken kunnen leerlingen met ontwikkelde vaardigheden een uitdaging aangaan en daarin ervaren wat optimaal presteren hen oplevert. Dat is leren van binnenuit.

Ze leren nieuwe patronen zien, ervaren hoe je kan leren van fouten, en hoe je de oplossingen die je voor ogen hebt kunt vormgeven. Onze leerlingen zijn de mensen die in de toekomst nieuwe antwoorden kunnen geven, antwoorden die de wereld in de toekomst hard nodig zal hebben.

Een paar bronnen:

- In een langlopende studie uit 1988 (the UCLA Imagination Project), waarin 25.000 leerlingen op 1000 scholen al twaalf jaar lang worden gevolgd, tonen James S. Catterall *et.al* het verband aan tussen kunstonderwijs en betere schoolprestaties. Leerlingen die

kunstonderwijs volgen blijken leesvaardiger en halen hogere cijfers. Belangrijker is dat zij gemotiveerder zijn, zich empathischer en toleranter tonen en op latere leeftijd directer betrokken blijken te zijn bij (ontwikkelingen in) de samenleving. Bovendien is het percentage voortijdige schoolverlaters aanzienlijk lager.

Zie <http://www.nea.gov/research/arts-at-risk-youth.pdf>

- Dat kunstonderwijs wel degelijk belangrijk is, concluderen ook Ellen Winner en Lois Hetland in '*Studio Thinking: the real benefits of Visual Arts Education*'. Wanneer scholen de onderwijstijd voor de kunstvakken korten, snijden ze niet zozeer een weg af voor potentiële kunstenaars, maar ook voor toekomstige, innovatieve leiders.

Zie <http://www.edu-cyberpg.com/Arts/StudioThinkingArtsAdvocacy.html>

- John Hattie kwam in zijn onderzoek naar de effectiviteit van onderwijs tot de conclusie dat feedback en onderzoekend leren het meeste rendement opleveren. Vaardigheden als kunnen analyseren (verschillen en overeenkomsten benoemen, verbanden leggen, structureren) en evalueren (controleren, testen, beoordelen, kritiek geven, een onderbouwde mening geven) komen bij meerdere vakken aan de orde. Maar de meest complexe vaardigheid, namelijk creëren (scheppen, vormgeven), werken vanuit een zelf geformuleerde hypothese, ontwerpen, een onderzoeksopzet maken en uitvoeren, dat mogen leerlingen in Nederland alleen ervaren bij het profielwerkstuk. En bij de kunstvakken.

Zie <http://www.celt.iastate.edu/teaching/RevisedBlooms1.html>

Ik wens u veel wijsheid toe.

Marjet Stamsnijder